

ความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจตามข้อ 4 แห่ง
ข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

นางสาวฉันทิพย์ รัตนสุนิล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พศ. 2536

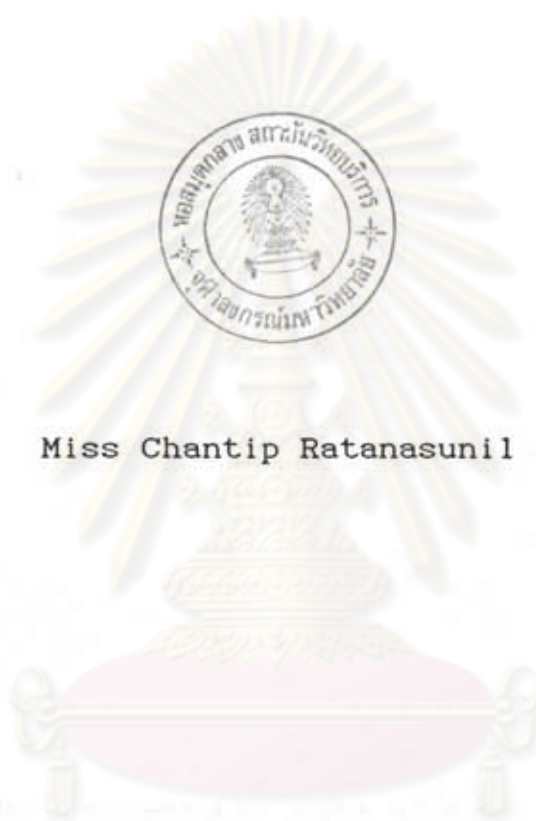
ISBN 974-582-959-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019521

11๗๖๗141๗

Economic Responsibility under Article 4
of The Articles of Agreement of
the International Monetary Fund

Miss Chantip Ratanasunil

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Laws

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-959-5

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ฉันทิพย์ รัตนสุนิล : ความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจตามข้อ 4 แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการ-
เงินระหว่างประเทศ (ECONOMIC RESPONSIBILITY UNDER ARTICLE 4 OF THE
ARTICLES OF AGREEMENT OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND) อาจารย์ที่-
ปรึกษา : รศ.ดร.ชุมพร บัจจสานนท์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อ.เอกชัย นลละ, 215
หน้า. ISBN 974-582-959-5

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของการละเมิดพันธกรณีของสมาชิกกองทุนการเงิน
ระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการปริวรรตเงินตรา การควบคุมดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณีของสมาชิกโดย
กองทุน และประสิทธิภาพของการควบคุมดูแลของกองทุน

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของการกระทำที่เป็นการละเมิดพันธกรณีได้แก่ การดำเนินนโยบาย
ทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ของสมาชิกที่สมาชิกไม่พยายามนำมาใช้เพื่อขึ้นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยมี
ภาวะเงินเฟ้อและมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเหมาะสม และมีภาวะเศรษฐกิจ การคลังที่มี
ระบียบ และมีระบบการเงินที่มีเสถียรภาพ และการเข้าจัดการอัตราแลกเปลี่ยนหรือระบบการเงินระหว่าง-
ประเทศด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อบิดเบือนการปรับดุลการชำระเงิน หรือ เพื่อให้ได้เปรียบอย่างไม่เป็นธรรมใน
การแข่งขันกับสมาชิกอื่น

ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมดูแลของกองทุนผ่านการปรึกษาหารือตามข้อ 4 นั้น มิได้มุ่งที่จะ
พิจารณาตัดสินการดำเนินนโยบายของสมาชิกว่าขัดต่อพันธกรณีหรือไม่ แต่จะเป็นการประเมินและปรึกษาหารือ
เพื่อผลักดันให้สมาชิกดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของตนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพันธกรณีที่กำหนด

ผลการศึกษาพบว่า กองทุนสามารถผลักดันให้สมาชิกที่ต้องพึ่งพิงแหล่งเงินทุนจากกองทุนให้มีการ
ปรับปรุงนโยบายได้โดยการตั้งเงื่อนไขก่อนการให้เงินทุน ส่วนประเทศที่ไม่ใช้เงินทุนของกองทุนนั้น จะผลักดัน
ผ่านเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสมาชิกที่เป็นตัวแทนอยู่ในกองทุนให้นำข้อเสนอแนะของกองทุนไปพิจารณาปรับปรุง
ข้อแตกต่างของวิธีการผลักดันดังกล่าว จึงทำให้การควบคุมดูแลนโยบายของประเทศที่ใช้เงินทุนของกองทุน
มีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศที่ไม่ใช้เงินทุนของกองทุน

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต สันติพัทธ์ รัตนสุนิล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ. จ.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (อ.เอกชัย นลละ)

C170143 : MAJOR LAW
KEY WORD: RESPONSIBILITY / EXCHANGE ARRANGEMENT

CHANTIP RATANASUNIL : ECONOMIC RESPONSIBILITY UNDER ARTICLE IV OF
THE ARTICLES OF AGREEMENT OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND. THESIS
ADVISOR : VICE PROF. CHUMPORN PACHUSANOND, Ph.D., CO-THESIS
ADVISOR : EKACHAI NOLLA, Ed.D. 215 pp. ISBN 974-582-959-5

The objectives of this research is to study how the members of the IMF violate their obligations regarding the exchange arrangement under Article IV, how the Fund exercise the surveillance over the compliance of each member and the effectiveness of the Fund surveillance.

It is found that the member may violate its obligations by pursuing the economic policies in such way that are not directing to economic growth with reasonable change in inflation and the exchange rate, with orderly economic and financial conditions and with stable monetary system, and by manipulating the exchange rate or the international monetary system through any measures in order to prevent effective balance of payment adjustment or to gain unfair competitive advantage over other members.

The research reveals that the Fund surveillance through consultation process in accordance with Article IV is not aimed at the consideration or decision as to whether or not the policy administration by any member is in breach of its obligations. It is, instead, an assessment and consultation process to push the member to pursue its economic policy appropriately and in compatible with its specified obligations.

The research also reveals that, for those members relying on the Fund's resources, the Fund can push those members to change their policies through specification of conditions precedent prior to accessing to the Fund's resources. For those members not requiring the Fund's resources, the Fund will push for the change in policies through the high-ranking officers of the members, acting as the members' representatives within the Fund, to implement the Fund's recommendations. The Differences of such means make the Fund surveillance over those members requiring the Fund's resources more effective than those members not requiring the Fund's resources.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต..... *Stanly Jomy*

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *อ. จ.จ.*

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *อ. น.น.*

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจตามข้อ 4 แห่งข้อตกลงตกลง
ว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ
โดย นางสาวฉันทิพย์ รัตนสุนิธ
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์
อาจารย์เอกชัย นลละ

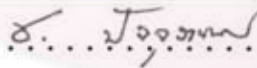

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

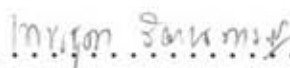
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังคสุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์เอกชัย นลละ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ไพศาล กุมาลย์วิสัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์เพชรชฎา รัตนทวารส)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ก็ด้วยความกรุณาของ
รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์ และ อาจารย์เอกชัย นลละ ที่ได้สละ
เวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังคสุวรรณ
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ไพศาล กุมารย์วิสัย และ
อาจารย์เพชรชูดา รัตนทารส ซึ่งได้กรุณาให้เกียรติรับเป็นกรรมการในการสอบ
วิทยานิพนธ์ของผู้เขียน และได้กรุณาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำตลอดจนแนวความคิด
เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดประโยชน์ทางวิชาการยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ศักดิ์ดา ธนิตกุล และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพร พึ่งบุญ ณ อยุธยา ที่กรุณาให้ข้อคิด และ
คำแนะนำในเบื้องต้นในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาที่
ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระดับปริญญาโทของผู้เขียน ขอขอบ
พระคุณคุณจิรวัดน์ วิบูลย์วงศ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์นี้
ขอขอบพระคุณ คุณทัชชฌิม ฤกษ์สุด และ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ เจ้าหน้าที่สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ธนาคารแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของ
คณะกรรมการเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมแห่งเอเชียแปซิฟิก องค์การ
สหประชาชาติ ที่ให้ความช่วยเหลือในการสืบหาข้อมูลต่าง ๆ และขอกราบขอบ
พระคุณท่านผู้มีอุปการะคุณท่านอื่น ๆ ซึ่งผู้เขียนไม่อาจจะกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ
ที่นี้ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม
ในผลสำเร็จแห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ผู้มีพระคุณยิ่งต่อผู้เขียน และ ขอขอบ
คุณทุกคนในครอบครัว พี่ ๆ เพื่อน ๆ และ น้อง ๆ ทุกคน ที่ได้ให้กำลังใจแก่
ผู้เขียนตลอดมา และ เป็นผลให้ผู้เขียนมีความมานะพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรค
ต่าง ๆ จนได้รับความสำเร็จครั้งนี้

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ข)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ค)

บทที่

1 บทนำ

1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2	วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	12
1.3	สมมุติฐาน.....	12
1.4	ขอบเขตการศึกษา.....	12
1.5	วิธีการวิจัย.....	13
1.5	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13

2 โครงสร้างพันธกรณีทั่วไปเกี่ยวกับระเบียบปรัวรรตเงินตราตามข้อ 4

2.1	ความนำ.....	14
2.2	หลักการจัดทำร่างพันธระข้อ 4 ตามข้อตกลงแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 2.....	18
2.2.1	คู่เจรจาหลักในการแก้ไขพันธระข้อ 4.....	22
2.2.2	ผลของการเจรจา.....	26
2.3	วัตถุประสงค์ของพันธระข้อ 4.....	27
2.4	ข้อกำหนดพันธกรณีของสมาชิกตามข้อ 4.....	33
2.4.1	พันธกรณีในการให้ความร่วมมือกับกองทุน และสมาชิกอื่น.....	34
2.4.2	พันธกรณีในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย เศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไป.....	45
2.4.3	พันธกรณีในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนิน นโยบายอัตราแลกเปลี่ยน.....	50

3	มาตรการควบคุมการปฏิบัติตามพันธะข้อ 4 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ	
3.1	ความนำ.....	76
3.2	การควบคุมดูแล (Surveillance).....	79
3.2.1	แนวคิดในการกำหนดหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมดูแล.....	80
3.2.2	องค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล.....	84
3.2.3	หลักเกณฑ์ในการควบคุมดูแลนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน.....	86
3.3	วิธีการควบคุมดูแล (Procedure for Surveillance)....	90
3.3.1	หลักการของกระบวนการปรึกษาหารือ.....	92
3.3.2	หลักการประเมินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน.....	95
3.3.3	ผลของการปรึกษาหารือ.....	99
3.4	Council.....	102
3.5	ข้อสังเกตเกี่ยวกับการควบคุมดูแลของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	105
4	การละเมิดต่อพันธะข้อ 4 และมาตรการเยียวยา	
4.1	ความนำ.....	109
4.2	เกณฑ์การพิจารณาและลักษณะของการละเมิดพันธกรณีตามข้อ 4.....	112
4.2.1	เกณฑ์การพิจารณาและลักษณะของการละเมิดพันธกรณีเกี่ยวกับการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน.....	116
4.2.2	เกณฑ์การพิจารณาและลักษณะของการละเมิดพันธกรณีเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจทั่วไป.....	119
4.2.3	เกณฑ์การพิจารณาและลักษณะของการละเมิดพันธกรณีเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน.....	126

4.2	ระบบการร้องเรียนของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	136
4.2.1	การเสนอข้อร้องเรียนหรือข้อโต้แย้งต่อ สภาผู้ว่าการ.....	137
4.2.2	การเสนอข้อร้องเรียนหรือข้อโต้แย้งต่อคณะกรรมการ บริหาร.....	138
4.4	มาตรการบังคับของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	140
4.4.1	มาตรการเยียวยาสำหรับการละเมิดพันธกรณี.....	141
4.4.2	มาตรการป้องปรามสำหรับการกระทำที่น่าตำหนิ.....	146
4.4.3	มาตรการบังคับสำหรับพันธะข้อ 4.....	152
4.5	ผลในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาการละเมิดพันธะข้อ 4 และ ประสิทธิภาพของการใช้มาตรการบังคับ.....	154

บทที่ 5 : บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป.....	166
ประเทศไทยกับประสบการณ์การควบคุมดูแลของกองทุนตามพันธะข้อ 4.....	173
ผลกระทบอื่น ๆ.....	177
ข้อเสนอแนะ.....	188
เอกสารอ้างอิง.....	203

ภาคผนวก 1 : Article 4 of the Second Amendment of the
Articles of Agreement of the International
Monetary Fund

ภาคผนวก 2 : Schedule C of the Second Amendment of the
Articles of Agreement of the International
Monetary Fund

ภาคผนวก 3 : Decision No. 5392-(77/63)

ภาคผนวก 4 : Article 4 of the Articles of Agreement of the
International Monetary Fund (Old-before the
Second Amendment)